

С т а н о в и щ е

за дисертационния труд на Виолета Николова
на тема “Съвременни измерения на комуникациите”

За присъждане на образователна и научна степен “доктор” по научна
специалност “Социология”, професионално направление

3.1. “Социология, антропология и науки за културата”

Член на жури: доц. д-р Светла Цанкова

Дисертацията на Виолета Николова отговаря на изискванията за подобен род изследване по отношение на обема и структурата – съдържа 169 страници основен текст, 10 страници библиография, в която са посочени 132 източника, и 11 страници с приложения. **Съдържанието** включва увод, три глави, заключение, използвана литература, справка за научните приноси, списък на публикациите на докторантката по темата на дисертацията и приложения.

Темата на дисертационния труд – “Съвременни измерения на комуникациите”, е изключително актуална и интересна. В сферата на комуникациите и медиите протичат изключително динамични процеси на трансформация, които представляват истинско предизвикателство за изследователите, тъй като пораждат кардинални промени и в медийното съдържание, и в характеристиките на аудиторията, и в медийната система като цяло. Докторантката Виолета Николова демонстрира задълбочен научен интерес към тази проблематика и си поставя амбициозната **цел** да разкрие “информационализационните и групово-комуникационни ориентации и процеси в обществото като едни от най-значимите съвременни развития на комуникациите”.

Тази цел обуславя и **задачите**, с които авторката трябва да се справи в процеса на изследване: да изведе комуникационната схема на медийната еволюция; да разкрие основните характеристики на новите медии, които са израз на съвременните конвергентни процеси в комуникациите; да очертае съвременните комуникационни

трансформации и социално-културни промени; да изследва информационизацията, гейткипърството и персонифицираността на интернет търсачката Google и да анализира съвременните групово-комуникационни промени в социалните мрежи и тяхното отражение върху персонализирането на информацията.

В увода не са дефинирани обекта и предмета на изследване. **Тезата** на докторантката е ясно и прецизно формулирана – “информационализацията и социалната групираност, които емблематизират съвременните масово-комуникационни процеси в социума, се съпътстват с едновременна демасовизация и персонализация на медиите и комуникациите”.

В дисертацията са използвани няколко **метода** – теоретичен анализ, наблюдение чрез участие, индивидуална пряка интернет анкета и фокус група. **Ограничението на изследването** произтича от факта, че основният акцент е поставен върху “информационализацията и новите социално-групови форми на битийност на хората, институциите и обектите.”

В **първа глава** – “Теоретико-историческо развитие на медиите и техните проекции” докторантката Виолета Николова представя научната рамка на изследването, като анализира базисни постановки в комуникационната и медийната теории и демонстрира отлично познаване както на класическите, така и на съвременните литературни източници по темата. На тази основа тя изяснява същността и природата на медиите, като търси и успешно намира проекциите на теорията за дифузия на иновациите и на принципите на медиаморфозата върху спецификата на новите медии. Задълбочено са изследвани съвременните трансформации в сферата на междуличностната, груповата и институционалната комуникация, появата на нов тип аудитории, основни тенденции като дигитализация на информацията, технологична конвергенция, персонификация и др.

Във **втора глава** – “Гейткипърството в Google в търсене на персоналността. От универсалната информираност към инфо-персонализация” – докторантката насочва изследователското си внимание към интернет търсачките, които през призмата на

комуникационната теория разглежда като “пазачи на входа” (гейткипъри). Това ги превръща в инструмент за персонализиране на търсената в интернет информация. Анализът на проблематиката е обогатен с данните от редица статистически проучвания за популярността и пазарния дял на водещите интернет търсачки в световен мащаб и в България, които обосновават насочването на вниманието именно към търсачката Google. Във втора глава са изследвани и алгоритмите за гейткипърството и за персонализиране на информацията, които използва Google и възможностите, които търсачката предлага на своите потребители. Докторантката представя и резултатите от своето изследване на търсенето и персонализацията в Google, които убедително доказват нейното твърдение, че търсачката предлага индивидуална информация за всеки потребител.

В трета глава – “Социалните мрежи – фокус на съвременните групово-комуникационни трансформации” – авторката акцентира вниманието върху социалните мрежи и анализира тяхната специфика през призмата на функциите на медиите, изведени от Харолд Ласуел, представена е и класификацията на социалните мрежи. Особен интерес представляват резултатите от проведеното от Виолета Николова социологическо анкетно проучване (в него участват 381 респонденти), което има задачата да изследва участието и степента на удовлетвореност на хората от социалните мрежи и да регистрира трансформациите в комуникационните търсения и контакти на потребителите. На базата на интервютата, проведени в две фокус групи, докторантката извежда съвременните информационализационни и персонализационни промени в обществото в резултат на масовата употреба на социалните мрежи.

В заключението на основата на теоретичните изследвания и емпиричните проучвания докторантката прави следните важни изводи:

1. Съвременните измерения на комуникациите се характеризират с все по-засилваща се информационализация и персонализация на медиите.

2. Едновременно с процесите на продължаващо масовизиране на комуникациите в медиите се разгръщат и демасовизационни процеси и процеси на профилиране и персонализация.

3. Интернет търсачките и по-конкретно Google играят ролята на световен информационен гейткипър и предлагат на потребителите индивидуална, персонализирана информация, а социалните мрежи променят коренно характера на комуникационните процеси и предизвикват значими трансформации в социума.

Приемам **научните приноси**, изведени от докторантката, като сред тях откроявам разкриването на съвременните информационализационни и персонализирани аспекти на комуникациите в новите интернет базирани медии, тяхното верифициране и характеризирането на съвременните социални мрежи като плетеница от персонифицирани профилни единици и фокус на персонализирани институционални и групови комуникации.

Препоръки към дисертационния труд:

1. Дисертационният труд би спечелил, ако в трета глава авторката обърне малко повече внимание на симбиозата между традиционните медии и социалните мрежи. Това също е важен аспект от съвременните измерения на комуникацията, тъй като подпомага активната обратна връзка с аудиторията и е ценен индикатор за това доколко адекватно традиционните медии определят дневния ред на обществото.

2. В приложенията е необходимо да бъдат посочени източниците на представената информация.

Дисертационният труд се отличава с логична структура и ясно изложение и е написан на много добър професионален език. Докторантката демонстрира задълбочени познания в изследваната област, активен научно-изследователски интерес, аналитични и интерпретативни умения. Прецизно е цитирала използваните източници, коректно е провела емпиричните социологически проучвания и на основата на обобщените резултати от тях убедително е защитила тезата си, че информационализацията и социалната групираност, характерни за съвременните масово-комуникационни процеси, се съпътстват от едновременна демасовизация и персонализация на медиите и комуникациите.

В **автореферата** Виолета Николова е представила и списък с научните публикации по темата на дисертационния труд – 6 в български специализирани научни издания и 1 в чуждоезично, но тук също не са дефинирани обекта и предмета на изследване и липсва списък с научните приноси на дисертационния труд.

В заключение убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на Виолета Николова образователната и научна степен “доктор” за нейния дисертационен труд “Съвременни измерения на комуникациите”.

24.04.2015г.
гр. София

Член на Научното жури:
доц. д-р Светла Цанкова